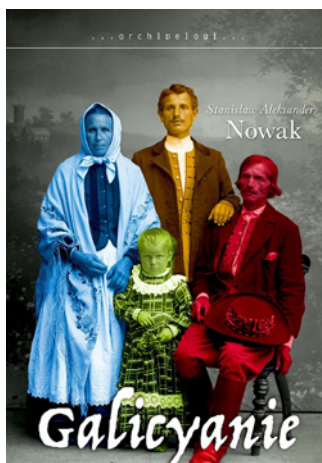

Galicjanie

W.A.B. 2017

Debiutancka powieść Stanisława Aleksandra Nowaka to od razu jego opus magnum. „Galicjanie” rozmachem onieśmielają czytelników i zawstydzają pisarską konkurencję.

Dariusz Nowacki

Opis

Najważniejszym miejscem akcji we wszystkich czterech częściach książki jest wieś Zaborów położona w południowo-wschodniej Polsce. Jeśli dodamy do tego fakt, że zdarzenia opowiedziane przez autora obejmują czas między rokiem 1812 i 1915, to okaże się, że czytelnik powieści Nowaka zmuszony jest odbyć wyprawę w głąb monarchii najpierw austriackiej, a potem austro-węgierskiej. Swoistą tkacką osnową, wokół której plecie on inne pasma swej książki są dzieje jednej rodziny. Akcja rozpoczyna się w chwili, gdy rodzi się Hynek Kończywiat, a kończy się wraz ze śmiercią jego prawnuka. W tym sensie można mówić o tym, że Nowak nawiązuje do tradycji gatunkowej sagi. Powieść ma ambicje epickie. Starania pisarza zmierzają w stronę stworzenia panoramicznego obrazu życia chłopów galicyjskich. Autor odśladania uwikłanie Galicjan w gorzką i krwawą historię (opisuje zarówno pogromy dokonywane na mieszkańcach dworów szlacheckich, jak i na Żydach), w feudalne prawa i nawyki, ale pokazuje tak-

że niezmiernie bogaty świat ludowej obyczajowości i wyobraźni. Narrator opowieści mówi niejako z wnętrza chłopskiego świata i języka. Żywioł gawędy, który lekceważy potrzeby spójności narracji rodzinnej, rozsadza ją pikantnymi anegdotami. Autor konstruuje swą książkę z drobnych epizodów. Raz po raz przypomina nam, że tak właśnie działa pamięć, która ocala pojedyncze obrazy, sytuacje – właśnie te najbardziej barwne. Kompozycja powieści uzyskuje w ten sposób strukturę mozaikową. Jeśli tworzy całościowy obraz, to trzeba powiedzieć, że obejmuje on nie tylko rodzinę, ale całą lokalną społeczność na przestrzeni stulecia.

Informacje dodatkowe

W powieści Nowaka pamięć historyczna – nakazująca trzymać się faktów – zostaje pokonana przez wyobraźnię, która domaga się anegdoty i mitu. Pisarskie czynności napędza siła wspomnienia kraju dzieciństwa. „Pamiętam wakacje w Zaborowie, mleko prosto od krowy, zapach wiatru w pierzynie, ważki nad Wiśtokiem [...]. Gdy dorostem, uznałem, że Zaborowianie zasługująca opowieść” – pisze autor.

Tematy do dyskusji

- Czy Nowak odtwarza realistyczny obraz polskiej wsi, czy jest w swej narracji wiarygodny?
- Czy gwara, którą w pewnej mierze postępuje się autor, ułatwia czy utrudnia czytanie utworu?
- Które wydarzenia historyczne są w książce opowiedziane najciekawiej?
- Czy rozmiary książki są proporcjonalne do jej treści – czy książka nie zawiera zbędnych dłużyzn?
- Czy można porównać „Galicyan” do „Chłopów” Reymonta, czy jest to dzieło tej samej rangi?

Warto przeczytać

Autor zaproponował rodzaj wyprawy w głąb historii. Obecnie pracuje nad kolejną powieścią historyczną *Krzyż i muszla*. Jej duży fragment ukazał się na łamach „Twórczości”. Akcja osadzone jest w Europie na przełomie XV i XVI wieku.

Poleca

Wojciech Feliks Kudyba – polski poeta, krytyk, historyk literatury. Profesor nadzwyczajny w Katedrze Literatury Współczesnej UKSW. Współzałożyciel grupy poetyckiej „Topoi”.

